

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Téma: Mezinárodněprávní ochrana dítěte s ohledem na problematiku dětských manželství

Autorka: Iva Svobodová

Problematika, kterou autorka v práci zpracovává, se mezi tématy diplomových prací téměř nevyskytuje. V obecné rovině jsou práva dítěte předmětem zpracování v diplomových, příp. disertačních pracích, zcela výjimečně se v nich však objevují byť i jen odkazy na otázky dětských sňatků. Autorka výběrem problematiky vstupuje na málo zmapované území, proto je nutné výběr tématu diplomové práce hodnotit kladně.

Předkládaná diplomová práce je vedle úvodu a závěru rozdělena do pěti, dále členěných, kapitol. Ve stručném úvodu práce autorka vysvětluje důvody, které ji vedly ke zpracování této problematiky a cíle, které si vytyčila. Co naopak v úvodu chybí, je alespoň hrubé nastínění struktury práce a řazení jednotlivých kapitol. Již ve druhé větě úvodu autorka konstatuje, že „text se zaměřuje na popis problematiky nucených dětských manželství...“, aby ve větě čtvrté uvedla „Každý den dochází více či méně legálně k uzavření více než 25 000 sňatků dívek mladších 18 let, každé tři sekundy je takto jedna dívka zbavena svých základních lidských práv.“ Znamená to tedy, že je možné učinit pomyslné rovnítko mezi dívkou v době sňatku mladší 18 let a porušením základních lidských práv? K takovému závěru by mohl čtenář po přečtení prvních několika vět v úvodu práce dojít. Jedná se o námět pro diskuzi v rámci obhajoby práce.

Po úvodu následuje kapitola s názvem „Nucená dětská manželství – obecná charakteristika“. Hned v samotném úvodu kapitoly diplomantka rozděluje tři základní typy omezení v manželství – manželství domluvené, nucené a nucené dětské manželství. Čtenář by v této chvíli očekával podrobnější chronologický rozbor jednotlivých pojmů. Toho se však dočká pouze u vymezení „domluvených manželství“. Následují více než dně strany textu, kde autorka poněkud chaoticky používá a zaměňuje různé pojmy, včetně používání pojmů dalších, což způsobuje horší orientaci ve vysvětlované problematice. Názvu kapitola však obsahem dostala, byť za cenu zvýšené pozornosti čtenáře, což v konečném důsledku ubírá práci zbytečně na čtivosti. Na str. 9 v posledním odstavci se v textu objevuje odkaz na závěry Zvláštního soudu pro Sierra Leone bez toho, že by v poznámkách pod čarou bylo zmíněno konkrétní rozhodnutí tohoto orgánu, ze kterého autorka vychází.

V dalších částech této kapitoly vysvětluje autorka důvody uzavírání dětských manželství a následky těchto manželství a nejvíce porušovaná lidská práva. Tyto části práce jsou z pohledu čtenáře přívětivější, autorka se přehledně zaměřuje na podstatné věci. Část práce, ve které se autorka věnuje nejvíce porušovaným právům v souvislosti s dětskými manželstvími, by zasluhovala podrobnější exkurz do problematiky (aktuálně jedna strana textu), nutno však přiznat, že vše podstatné je v ní obsaženo, byť za cenu pouhého výčtu jednotlivých práv.

Kapitola třetí s názvem „Obecná mezinárodněprávní ochrana dětských práv“ seznamuje čtenáře nejprve s vývojem v této oblasti na mezinárodní úrovni. Poslední věta prvního odstavce obsahuje následující konstatování „...je dnes mnohde dětství považováno za téměř posvátnou část života a dítě za jednotlivce, který má vlastní důstojnost a veškerá práva jako každý člověk.“ Zde je nutné, aby se diplomantka zastavila a v rámci ústní obhajoby obsah této věty detailně rozebrala a vysvětlila, jak přesně ji chápe a rozumí jí. Přestože jde o citaci, tím, že autorka s těmito závěry dále nijak nepolemizuje, ani je nekomentuje, je nutné tak učinit v rámci obhajoby. V čem se liší důstojnost dítěte od důstojnosti dospělého? Je přiznání „veškerých práv jako u každého člověka“ v případě dítěte skutečně pro ně výhodou a tím, kam mezinárodní právo směřuje a o co se snaží?

Na str. 15 autorka zmiňuje Úmluvu o právech dítěte (ÚPD) a opční protokoly k ní. Tento výčet není úplný. Chybějící protokol je třeba doplnit v rámci ústní obhajoby. ÚPD je věnována samostatná část v rámci této kapitoly. Vzhledem k tomu, že ji tvoří pouhá strana textu, mohl být její text včleněn do části, ve které nastiňuje autorka vývoj mezinárodního práva obecně. Nejde však o připomínku zásadní povahy. O něco větší prostor je věnován úpravě práv dítěte na evropské úrovni, kde autorka správně rozlišuje aktivity Rady Evropy a Evropské unie.

V následujících dvou kapitolách se diplomantka dostává k samotnému meritů práce „Mezinárodní ochrana před dětským manželstvím“ a „Případové studie“. V části 4.3 hned v úvodu konstatuje autorka „Mezinárodní právo nabízí mnohem rozsáhlejší a efektivnější způsoby ochrany dětských práv v případě, že k projevům dětského manželství dochází během ozbrojeného konfliktu.“ – v této souvislosti by bylo vhodné, aby v rámci ústní obhajoby podrobně přiblížila, v čem konkrétně spočívá zmiňovaná „rozsáhlost a efektivnější způsob ochrany dětských práv“. Na str. 23 diplomantka používá pojem „humanitární právo válečné“ – tento pojem by zasluhoval také bližší vysvětlení.

Kapitola práce popisující případové studie je napsána čtivě se znalostí zpracovávané problematiky. Diplomantka popisuje situace a specifika v jednotlivých státech. Bližší rozbor zasluhuje v rámci obhajoby práce rozsudek soudu v Sierra Leone a jeho konstatování, že nucené manželství představuje zločin proti lidskosti a s tím související polemika ohledně existence (či neexistence) trestnosti tohoto jednání.

V kapitole šesté se diplomantka věnuje „Efektivnímu plnění mezinárodních závazků v národním právu“, aby na str. 40 v úvodu podkapitoly 6.1. mimo jiné konstatovala, že Úmluva o právech dítěte a CEDAW představují velmi propracované dokumenty – protože z pohledu oponentky se jedná o odvážné konstatování, jeví se jako vhodné, aby se u této záležitosti diplomantka v rámci ústní obhajoby zastavila.

Obsahové pojetí Závěru práce neodpovídá běžnému standardu. V případě posuzované práce má spíše podobu další kapitoly, ve které se autorka, místo rekapitulace a sumarizace výsledků, zamýšlí nad dalšími dosud neotevřenými otázkami vážícími se ke zpracovávané problematice. Již první dvě věty závěru přímo vybízí k řadě otázek, např.: Lze opravdu manželství dát z hlediska důležitosti v dnešní době do jedné roviny s narozením a smrtí? Není tento pohled již dnes překonaný? A co smrt? Může být i ta otázkou volby?

Z předložené práce je zřejmé zaujetí autorky zvoleným tématem a s tím související snaha zpracovat je co nejlépe. Chvillemi autorka ke škodě věci mělní svoji pozornost – viz kapitola třetí, která upravuje obecnou mezinárodní ochranu práv dítěte. Absence této části by kvalitě práce neuškodila a naopak zbyl by prostor pro otázky bezprostředně se zpracovávanou problematikou související.

Po obsahové stránce splňuje práce požadavky kladené na tento typ prací. Ocenit je nutné zejména fakt, že autorka se vydala do málo probádané oblasti práv dítěte, což s sebou přineslo i drobné nejasnosti a nedostatky, které se v práci následně objevily. V práci jsou pouze minimálně zastoupeny vlastní názory a úvahy vážící se ke zpracovávané problematice. Tyto mohly být zastoupeny ve větší míře. Bez ohledu na výhrady uvedené výše prokázala autorka zcela jistě dostatečně svoji schopnost zpracovat zvolené téma způsobem a v kvalitě, který je od tohoto typu prací očekáván. Prokázala schopnost orientace v problematice, což je zřejmé i z rozsáhlého seznamu použité literatury, byť ne vždy dovedla tyto prameny využít beze zbytku. Celkově nelze zpochybnit přínos práce, který je nutné spatřovat v tom, že rozšiřuje okruh odborných prací, které se zabývají problematikou dětských manželství.

Také po formální stránce splňuje, byť s jistými výhradami, které se týkají způsobu uvádění odkazů v textu, předložená diplomová práce požadovanou kvalitu. Po rozsahové stránce představuje práce dílo spíše na spodní hranici - tvoří ji včetně úvodu a závěru 51 stran textu. Celá práce je doplněna rozsáhlým seznamem použité literatury, poznámkový aparát však pokulhává. Práce by také zasloužila pečlivější jazykovou korekturu, drobné nedostatky, které se v práci objevují (např. str. 22, 23) jí zbytečně ubírají na kvalitě.

Na základě celkového posouzení předložené diplomové práce **doporučuji** tuto k ústní obhajobě před komisí a navrhuji hodnocení stupněm „velmi dobře“ – zodpoví-li autorka dotazy položené v oponentském posudku.

V Praze 25. listopadu 2013

JUDr. Monika Bayerová, Ph.D.